

Utdannings- og forskingsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

UFD		
15 SEPT. 2004		
Saksnr.	Doknr.	Anslagskode
200402804	57	614

HØYRINGSFRÅSEGN SPESEILLE OPPTAKSKRAV TIL ALLMENNLERARUTDANNING

Styret behandla saka på møte 01.09.04, og gjorde slikt samrøystes vedtak:

"Styret viser til premissane i saka, og gjev rektor og høgskoledirektør fullmakt til i samarbeid med dekan for Avdeling for lærarutdanning å utarbeida fråsegn i saka."

Rektor, dekan og høgskoledirektør viser til vedlagde fråsegn frå Avdeling for lærarutdanning, og vil leggja spesiell vekt på slike prinsipielle synspunkt:

1. Det er ikkje godtgjort gjennom praktisk erfaring og forskning at slike spesielle opptakskrav til ei utdanning gjev meir kvalifiserte kandidatar.
2. Det er ikkje prinsipielt grunnlag for særbehandling av ei utdanning.
3. Kvalitet i utdanninga er meir enn inntakskrav.
4. Ein viktig intensjon med kvalitetsreforma er tett oppfølging av studentane. Dette inneber at det bør vera unødvendig å behandla allmennlærerutdanninga annleis enn anna lærarutdanning og anna profesjonsutdanning det er naturleg å samanlikna med. I tillegg er allmennlærerutdanninga 4 år mot 3 for dei andre profesjonsutdanningane.
5. Departementet har ikkje vurdert konsekvensane av framlegget til slike spesielle opptakskrav.
6. Departementet har berre i liten grad vurdert andre opptaksformer, t.d. intervju (jf at allmennlærerutdanning også er leiarutdanning) og opptaksprøve.

Vi viser til dette, og vil spesielt peika på behovet for ei nærare utgreiing om konsekvensane for endra opptakskrav til ei utdanning. Høgskolen i Bergen ber om at dette vert gjennomført før ei eventuell endring i opptakskrava, som då ikkje kan iverksetjast før til studieåret 2006/2007.

Med helsing

Eli Bergsvik
rektor

Nils Mæhle
høgskoledirektør

Kopi: Avdeling for lærarutdanning

Vedlegg

HØRING – FORSLAG OM ENDRINGER I FORSKRIFT OM OPPTAKSKRAV TIL GRUNNUTDANNINGER VED UNIVERSITETER OG HØGSKOLER § 8 SPESIELLE OPPTAKSKRAV I ALLMENNLERERUTDANNING

BAKGRUNN

Utdannings- og forskningsdepartementet ønsker å innføre spesielle opptakskrav i form av karakterkrav for opptak til allmennlærerutdanning, slik det er varslet i St. meld.nr. 30 (2003-2004) Kultur for læring, kapittel 9.1 Lærerutdanningen: å rekruttere de beste. Stortinget slutter seg til forslaget i Inst.S. nr. 268 (2003-2004). Høringsinstansene har frist til 15. 09.04 for å uttale seg.

Avdeling for lærerutdanning har hatt saken til høring. Avdelingen støtter forslaget om innføring av karakterkrav i kombinasjon med skolepoeng, og går inn for alternativ 6: 35 skolepoeng og minimumskarakter 3 i norsk og matematikk.

SPESIELLE OPPTAKSKRAV I ALLMENNLERERUTDANNING

Forslaget bør sees i sammenheng med det som i lang tid har vært et grunnleggende prinsipp i norsk høgre utdanning, nemlig at høgre utdanningstilbud i utgangspunktet skal være åpne for alle som har en minimumskompetanse. Reguleringer skjer bare ved rangeringsregler når det er flere søkere enn de som kan få plass. Dette prinsippet går ut på at alle skal få prøve seg, men må være klar over at det i høgre utdanninger er faglige krav som må oppfylles for å kunne bestå utdanninger og emner og gå videre i studiene. Ansvaret for standarden på kandidatene som uteksamineres, ligger helt og fullt på de høgre utdanningsinstitusjonene. For at ikke de formelle opptaksreglene skal bli for rigide, er det for få år siden innført en ordning med vurdering etter realkompetanse, slik at en kan åpne for flere søkere med bredere bakgrunn enn formelle eksamener.

Etter at høgre utdanning er blitt en breddeutdanning der om lag halvparten av norsk ungdom søker opptak, er situasjonen selvsagt blitt en annen enn da høgre utdanningstilbud mer var en eliteutdanning for de teoretisk flinkeste. Man kan si at det å holde en tilstrekkelig høy standard på kandidatene er blitt en oppgave som er blitt mer krevende. I tillegg kommer det forhold at selve det reelle innholdet i studiekompetansebegrepet er nokså flytende, og forstyrret av at det inngår som en del av det å bestå videregående skole. Er eksamenskandidatene fra videregående skole med karakteren 2 i relevante fag virkelig kompetente til høyere studier? En slik premiss ligger i studiekompetansebegrepet, men er neppe gyldig.

I utgangspunktet stiller vi oss undrende til at foreslåtte tiltak bare settes inn mot allmennlærerutdanningen. Opptaksbegrensningen kan slik ses som detaljstyring av én enkelt utdanning. Det foreslås ikke tilsvarende tiltak for lærere med fagbakgrunn fra universitet og høgskoler med praktisk-pedagogisk utdanning, faglærerutdanning, og heller ikke for førskolelærere, som i stadig større antall tar tilleggsutdanning og får arbeid på barnetrinnet i grunnskolen. Innføres det spesielle opptakskrav til allmennlærerutdanningen alene, mener vi dette må få den konsekvens at førskolelærernes mulighet til å videreutdanne seg til arbeid i grunnskolen, begrenses.

Det er viktig at allmennlærerutdanningen holder høy kvalitet. Ved å innføre skjerpede opptakskrav sikrer en rekruttering av bedre søkere til utdanningen. Men dette er bare én av flere faktorer som påvirker kvaliteten på de ferdig utdannede lærerne. Vi savner i høringsdokumentene en dokumentasjon på sammenhengen mellom studentenes opptaksnivå og resultat ved fullført utdanning. En slik utgreiing ville gjort det enklere å ta stilling til spørsmålet om skjerpede opptakskrav vil gi bedre lærere.

De største kravene til kvaliteten på de nyutdannede lærerne må stilles til det som skjer i utdanningen. Fra høsten 2003 er det innført nye rammeplaner for lærerutdanningene i Norge, men foreløpig har vi ikke hatt mulighet til å se hvordan dette påvirker kvaliteten på lærerne. Dessuten vet vi at kvalitet på lærerne ikke alene kan måles i form av karakterer og faglige prestasjoner, egnethet til yrke er ikke uten videre lett å måle. En kan dermed tenke seg andre tiltak, f.eks intervju eller opptaksprøve. UFD burde i sitt høringsbrev også ha diskutert slike tiltak og ikke ensidig fokusert på resultater fra videregående skole.

I høringsbrevet presenterer UFD tre hovedmodeller for hvordan opptakskrav kan settes: 1) på grunnlag av karakter i fagene norsk og matematikk, 2) på grunnlag av skolepoeng eller 3) en kombinasjon av begge disse.

Å la karakterene i norsk og matematikk alene være avgjørende finner vi svært uheldig. En allmennlærer skal ha faglig bredde; det vil derfor være viktig at å ta hensyn til at studentene vi tar opp, kan dokumentere dette ved skolepoeng, der både gjennomsnittskarakter og valg av fordypning inngår i beregningsgrunnlaget.

Men samtidig er det slik at i allmennlærerutdanningen er norsk og matematikk obligatoriske fag, og etter vår erfaring de fagene studenten sliter mest med å komme igjennom. Vi mener derfor at det er rimelig å stille krav om minimumskarakteren 3 i disse fagene.

Vi støtter derfor alternativ 6: innføring av karakterkrav i kombinasjon med skolepoeng, 35 skolepoeng og minimumskarakter 3 i norsk og matematikk.

Når det gjelder de som søker opptak med grunnlag i realkompetanse, vil de bli vurdert mot opptakskravene. Dette er i realiteten ikke annerledes enn det som skjer i dag, og slik vi ser det, er det ikke nødvendig med særskilte prøver for å sikre en slik vurdering.

Videre antar vi at en slik endring av opptakskrav kan ha en positiv tilbakevirkende effekt mot videregående opplæring, der elevene tidlig får klare signal om hva som kreves av dem for å bli tatt opp i allmennlærerutdanningen. De kan ikke lenger tenke at "det er ikke så farlig om jeg får dårlige karakterer, hvis alt annet slår feil, kommer jeg iallfall inn på en eller annen allmennlærerutdanningsinstitusjon".

Karakterkrav og skolepoeng vil også sikre høyskolene studenter som har et godt utgangspunkt for å komme gjennom allmennlærerutdanningen på normert tid. Vi har ovenfor nevnt studiekompetansebegrepet, og det ansvaret som ligger på høyskolene for å holde standarden på sine kandidater. Dersom alle som søker til allmennlærerutdanningen kommer inn, blir det å holde nivået en vanskelig oppgave – av forskjellige årsaker. Et årsakskompleks er knyttet til selve undervisningen. Et annet er knyttet til finansieringsmodellen for høyere utdanning, der studiepoengsproduksjon blir belønnet. En innføring av spesielle opptakskrav vil kunne gjøre det lettere å holde et jevnt, nasjonalt nivå på de som tildeles allmennlærersertifisering.

På denne bakgrunnen støtter vi forslaget om særskilte opptakskrav for allmennlærerutdanningen, og mer spesifikt alternativ 6: 35 skolepoeng og minimumskaraktter 3 i norsk og matematikk.